

خشکسالی و تهدید کشت گندم

رئیس بنیاد ملی گندم کاران با اشاره به خشکسالی بی سابقه کشور طی ۶۰ سال گذشته گفت: امیدواریم میزان تولید گندم همچون سال قبل باشد. دولت برای جبران خسارات باید بدهی خود را به صندوق بیمه بپردازد.

امسال کشور به لحاظ تأمین انرژی و منابع آبی کشور شرایط دشوار و بحرانی را پشت سر می‌گذارد. عنوان می‌شود پاییز ۱۴۰۴ طی ۶۰ سال گذشته خشک‌ترین روزهای کشور را رقم زده است. این شرایط ضمن مشکلاتی در تأمین آب شرب جامعه چالش‌های بسیاری را در بخش کشاورزی و امنیت غذایی به وجود آورده است. چند سالی است که کشور در وضعیت خشکسالی به سر می‌برد. کاهش آب پشت سد های کشور سبب شده تا سهم آب بخش کشاورزی هم بیشتر از ۵۰ درصد کاهش یابد. اگرچه کشاورزی سنتی طی سال‌های گذشته موجب هدر رفت بخش زیادی از منابع پایه‌ای کشور شده و وعده دولت‌ها در کاهش این هدر رفت با شیوه‌های نوین آبیاری راه به جایی نبرده است. حال باید دید وضعیت بحرغ فعلی دولت‌مردان را به فکر چاره‌اندیشی جدی و اقدام عملی خواهد انداخت. سال گذشته به دلیل خشکسالی با وجود خودکفایی تولید گندم در دو سال قبل، بیش از ۳۰ درصد کاهش یافت و کشاورزان حدود ۸ میلیون تن گندم تحویل دولت دادند. بارش برای کشت این محصول استراتژیک حیاتی است زیرا بخش اعظمی از گندم‌زارهای کشور دیم هستند. در حال حاضر ۴ میلیون هکتار از اراضی کشت گندم دیم و ۲ میلیون هکتار آبی هستند.

عطاءاله هاشمی، عضو شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی و رئیس بنیاد گندم‌کاران کشور درباره وضعیت تولید گندم در سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ به مهر گفت: متأسفانه پاییز امسال تا امروز بارشی نداشته و میزان بارندگی تقریباً صفر گزارش شده است. برخی کشاورزان کشت را آغاز کرده‌اند و منتظر بارش هستند و بعضی دیگر دست نگه داشته‌اند تا زمین رطوبت لازم را پیدا کند سپس کشت کنند.

وی افزود: ۹۰ درصد کشت در استان‌های شمال غرب و غرب مثل زنجان انجام شده اما اگر بارشی نداشته باشیم شرایط سبزینگی دیم‌زارها خوب نخواهد بود.

وی با بیان اینکه نسبت به بلندمدت کشور عقب‌ماندگی زیادی در میزان بارش دارد، ادامه داد: با توجه به شرایط موجود همه امید به رحمت الهی داریم تا حداقل در زمستان بارش هامکوب بارندگی در پاییز را جبران کند.

این مسئول صنفی با اشاره به خسارت حدود ۸۰ درصدی اراضی کشت گندم دیمی در سال زراعی گذشته (۱۴۰۳-۱۴۰۴) اظهار کرد: راندمان کشت در مزارع آبی دو برابر دیم است و سال گذشته این خسارت تا حدودی با گندم آبی جبران شد. راندمان تولید در زمین‌های دیم ۱۲۰۰ کیلوگرم و این عدد برای کشت آبی ۴۲۰۰ کیلوگرم است. عضو شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی تصریح کرد: امسال هم اگر زمین‌های کشت آبی گندم به درستی تیمار و نهاده کشاورزی و کود به موقع تأمین شود می‌توان با مدیریت از مساحت گندم‌زارهای آبی به رقم مناسبی از تولید گندم دست یافت. به طور قطع، اگر در زمستان بارش باران به همراه برف باشد مزارع آبی کشور وضعیت مطلوبی خواهند داشت.

هاشمی اضافه کرد: اگر تا دو هفته آینده بارشی نداشته باشیم مزارع دیم در استان‌های سردسیر در نیمه شمالی کشور، تولید خوبی برای سال زراعی جدید نخواهند داشت. وی یادآور شد: اگر بنا بر پیش‌بینی سازمان هواشناسی روند خشکسالی ادامه پیدا کند با وجود کشت آبی گندم، تولید این محصول استراتژیک نسبت به سال قبل شرایط نامتوازن‌تری خواهد داشت.

مشکلات تأمین کود وارداتی

رئیس بنیاد ملی گندم کاران کشور در ادامه سخنان خود به تأمین به موقع کود تأکید کرد و گفت: گندم به ۳ نوع کود نیاز دارد که از ته پاوره در داخل تولید می‌شود و کود پتاسه و فسفاتنه وارداتی هستند. وی عنوان کرد: سال گذشته به دلیل عدم اعتبار کافی شرکت خدمات حمایتی در تأمین این دو نوع کود شیمیایی مشکلاتی داشت و امسال هم چالش‌هایی وجود دارد. در بحث تأمین کود اوره شرکت‌های تولیدی پتروشیمی باید همکاری داشته باشند.

آفات گندم در حال کنترل هستند

عضو شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی درباره برخی آفات گندم با توجه به خشکسالی‌های موجود، گفت: برخی آفات‌ها با بارش تشدید می‌شوند و بعضی دیگر با خشکسالی.

هاشمی با بیان اینکه برخی آفت‌ها با همراهی کشاورزان و کمک مروجان بخش کشاورزی کنترل شده هستند، تصریح کرد: بسیاری از آفات گندم امروز برای گندم‌زارهای کشور تهدید جدی محسوب نمی‌شوند زیرا بهره‌برداران به آگاهی لازم در این خصوص رسیده‌اند.

وی اظهار کرد: اگر در استان‌های جنوبی کشور بارش نداشته باشیم ممکن است گندم‌زارها با آفت ملخ تهدید شوند. این مسئول صنفی تأکید کرد: وزارت نیرو با وزارت جهاد کشاورزی هماهنگی باشد و ما انتظار اختصاص آب بیشتر نداریم اما همان میزان آب در نظر گرفته شده را به موقع به دست کشاورز برسانند. وی با اشاره به ضرورت تأمین سوخت مورد نیاز بخش کشاورزی هم گفت: در این راستا وزارت نفت باید همکاری‌های لازم را با وزارت جهاد کشاورزی و کشاورزان داشته باشد تا بتوانیم این سال زراعی دشوار را به سلامت پشت سر بگذاریم. عضو شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی در ادامه با تأکید بر حمایت بخش کشاورزی با ابزار بیمه، یادآور شد: هنگامی که کشاورزان محصولی کشت و آن را بیمه می‌کنند به امید این هستند که در شرایطی مثل امسال یا سال گذشته اگر خسارتی متوجه مزرعه و محصولشان شد توسط بیمه حداقل هزینه‌ها پرداخت شود.

هاشمی ادامه داد: دولت باید بدهی خود را به صندوق بیمه محصولات کشاورزی تسویه کند تا منجر به تقویت این صندوق برای حمایت از کشاورزان شود. رئیس بنیاد ملی گندم کاران با اشاره به بیمه سراسری گندم زارهای کشور گفت: کشاورزان به این امید گندم را در شرایط خشکسالی کشت کرده‌اند که در صورت خسارت، صندوق بیمه محصولات کشاورزی بتواند جبران بخشی از این خسارات را به گندم‌کاران بپردازد.

«آرمان ملی» پیامدهای افزایش تورم را بررسی می‌کند

دیپلماسی سیاسی کلید قفل اقتصاد

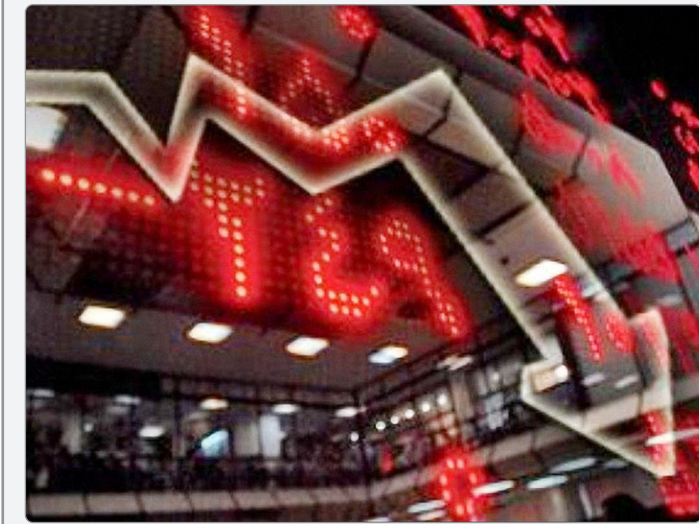
سیاست‌های یارانه‌ای که قرار بود اصلاح شود، به دلیل فقدان اجماع در بخش‌های موثر حاکمیتی هنوز ممکن نشده و هر کدام از آن بخش‌ها سیاست خاص خود را دنبال می‌کنند

و از این رو رسیدن به نتیجه‌ای پایدار دور از دسترس به نظر می‌رسد

جدی قطعاً نمی‌توان از بلاتکلیفی و تأخیرهای طولانی‌رهای باید. این کارشناس اضافه کرد: در عین حال افزایش حقوق و دستمزدها تقریباً در هیچیک از دولت‌ها، متناسب با رشد تورم نبوده و در بسیاری از موارد، حتی پاسخگورفع نیازهای عادی خانوارها نیز نبوده است. بر این اساس، مجموعه عواملی که باعث ایجاد این شرایط شده است، بار دیگر اهمیت بازنگری جدی در نظام حمایتی کشور را آشکار می‌کند که طی آن اگر همراه با سیاست‌گذاری علمی و مبتنی بر داده نباشد، در بهترین حالت تنها نقش مسکن موقت خواهد داشت. یکی از مشکلات ساختاری که به تورم دامن زده، ناکارآمدی در بخش واردات کالاها ی اساسی و سیاست‌های مربوط به تخصیص ارز ترجیحی است. بارها اتفاق افتاده که محموله‌های بزرگ کالاها ی ضروری هفته‌ها و ماه‌ها پشت درهای گمرک متوقف مانده، با بار اختصاص یافته برای اقلام حیاتی به دلیل نبود نظارت کافی، به مسیرهایی غیر از واردات کالاها ی هدف منحرف شده است. نتیجه چنین وضعیتی، کمبود کالا، رشد قیمت و ایجاد فرصت برای واسطه‌گری و سودجویی بوده است. اگر کالاها ی اساسی در زمان مناسب وارد نشوند، بازار با کاهش عرضه مواجه شده و قیمت‌ها به صورت طبیعی جهش می‌کنند. اصلاح قوانین ترخیص و بازنگری در فرآیند تخصیص ارزی می‌تواند در کوتاه‌مدت فشار قیمتی بر بازار کالاها ی ضروری را کاهش دهد و در میان مدت به ثبات بیشتری در قیمت‌ها منجر شود.

بازنگری در اقتصاد سیاسی

او با تأکید بر تأثیرگذاری شاخص‌های سیاسی بر اقتصاد کشور گفت: قطعاً اقتصاد ایران تنها از ناحیه سیاست‌های داخلی آسیب نمی‌بیند؛ تحولات سیاسی و جایگاه کشور در عرصه بین‌المللی نیز تأثیر مستقیم و غیرقابل انکاری بر نرخ تورم دارد. در این بین، محدودیت‌های تجاری، کاهش منابع ارزی و دشواری واردات و صادرات باعث شده هزینه دسترسی به کالا و مواد اولیه افزایش یابد و تولیدکنندگان با فشار مستمر مواجه شوند. به این ترتیب بازنگری در سیاست خارجی اقتصادی و دیپلماسی منطقه‌ای می‌تواند یکی از کلیدی‌ترین ابزارهای کنترل تورم باشد، چون تجربه نشان داده هر زمان ارتباطات اقتصادی کشور با سایر دولت‌ها گسترش یافته و مسیرهای جدید مبادلات مالی شکل گرفته، بازار با ثبات بیشتری روبه‌رو شده است. توسعه روابط تجاری و انعقاد توافقات دو جانبه می‌تواند مسیر ورود کالاها ی اساسی را هموار کند، منابع ارزی جدید در اختیار کشور قرار دهد و از فشار بر نرخ ارز بکاهد و این دقیقاً همان نقطه‌ای است که می‌تواند اثر مستقیمی بر تورم بگذارد.

داشته است گفت: طی این مدت در هر سه شاخص تعداد فعالان، میزان معاملات و ارزش بازار سرمایه رشد داشتیم. البته هنوز راضی‌کننده نیست، اما در مسیر پیشرفت قرار گرفته‌ایم.

صدی در خصوص اثرات جنگ ۱۲ روزه بر بازار سرمایه بیان کرد: مقایسه تاب‌آوری بورس ایران در جنگ ۱۲ روزه با بحران اقتصادی آمریکا در سال ۲۰۰۷ و نیز بورس کیف طی حمله روسیه نشان می‌دهد که تاب‌آوری بورس ایران بیشتر بوده و افت کمتری را تجربه کرده است. در چهار ماه اخیر نیز بازار سرمایه ۲۰ درصد رشد داشته است.

در پیچه**دلایل افت صادرات ایران به عراق**

تجارت ایران با عراق در نیمه نخست سال ۱۴۰۴ با کاهش قابل توجهی مواجه شده است؛ کاهش که نه تنها از روند صادرات به سایر مقاصد تبعیت می‌کند، بلکه به عنوان رنگ‌خطری برای صنایع داخلی و صادرات غیرنفتی ایران نیز محسوب می‌شود. بر اساس داده‌های موجود، ارزش مبادلات دو کشور در پنج ماهه نخست سال جاری به حدود ۳.۵۷ میلیارد دلار رسیده که نشان دهنده افتی ۱۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته است. به گزارش ایسنا، بخش عمده کاهش تجارت دو کشور از افت ۱۸ درصدی صادرات ایران به عراق ناشی می‌شود. صادرات ایران به این کشور عمدتاً شامل کالاهای مصرفی، نهایی و محصولات صنعتی است؛ کالاهایی که هرگونه اختلال در جریان صادرات آنها می‌تواند به صنایع داخلی فشار وارد کند. به گفته کارشناسان، چند عامل اصلی در این افت نقش داشته‌اند: دولت عراق در ماه‌های اخیر سیاست‌های حمایتی تازه‌ای برای صنایع داخلی خود اعمال کرده است. از جمله این سیاست‌ها افزایش شدید تعرفه واردات برخی کالاهاست؛ به طور نمونه، تعرفه واردات محصولات فلزی همچون میلگرد تا سطح ۱۲۰ درصد بالا رفته و همین موضوع مزیت رقابتی ایران را به شدت کاهش داده است. نتیجه این تصمیم، افت ۶۶ درصدی صادرات فلزات ایران به این کشور بوده است.

کاهش صادرات انرژی

بزرگ‌ترین ضربه به تجارت دو کشور از محل کاهش صادرات گاز وارد شده است؛ کاهشی با ارزش بیش از ۶۰۰ میلیون دلار. عدم تمدید معافیت‌های صادراتی از سوی دولت آمریکا و تلاش بغداد برای یافتن منابع جایگزین انرژی، زمینه‌ساز این افت شده است. کاهش صادرات گاز به تنهایی سهم عمده‌ای از کاهش کل تجارت را توضیح نمی‌دهد. در بخش پتروشیمی نیز به دلیل دوره‌های تخلیه مخازن، اورهال واحدها و محدودیت‌های فصلی برق، ظرفیت صادراتی ایران کاهش یافته است. این محدودیت‌ها در کنار مسائل گمرکی داخلی و ناترازی انرژی، باعث نوسان و افت صادرات برخی اقلام کلیدی شده است.

سیاست‌های مرزی عراق

در حوزه محصولات کشاورزی نیز سخت‌گیری‌های جدید بغداد اثرگذار بوده است. به طور ویژه کنترل شدید مرزهای اقلیم کردستان و ممنوعیت ورود برخی محصولات همچون سیب به مناطق مرکزی و جنوبی عراق، باعث کاهش بیش از ۱۰ میلیون دلاری صادرات این محصول شده است. از سوی دیگر واردات ایران از عراق نیز در همین بازه زمانی از ۲۴۶ میلیون دلار به ۱۷۶ میلیون دلار کاهش یافته؛ یعنی افتی ۸۰ میلیون دلاری. هرچند از نظر وزنی واردات ۲۰ درصد رشد داشته اما این رشد مربوط به ورود کالاهای حجیم با ارزش اقتصادی پایین‌تر است. کاهش واردات طلا از عراق -که سال گذشته ۷۵۰ میلیون دلار بود- نمونه بارز این تغییر است.

رقباجه کشورهای هستند؟

تحلیل کارشناسی بر اساس ساختار بازار عراق نشان می‌دهد که در شرایط کنونی چند گروه از کشورها بیشترین شانس را برای جایگزین شدن با ایران دارند: اول کشورهای همسایه مانند ترکیه و اردن که از مسیرهای لجستیکی روان‌تر و توافقات تازه تجاری با بغداد بهره‌مند هستند؛ کشورهای آسیایی که با ارائه نهادهای رقابتی و قراردادهای بلندمدت به ویژه در حوزه انرژی و صنایع سبک وارد بازار عراق می‌شوند؛ همچنین کشورهای حاشیه خلیج فارس که با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بارسازی و زیرساختی عراق تلاش می‌کنند سهم بیشتری از بازار مصرفی این کشور کسب کنند. اما در شرایط کنونی هرگونه کاهش در صادرات ایران به سرعت توسط این رقبای پوشش داده می‌شود و بازپس‌گیری بازار از آن‌ها دشوارتر خواهد بود.

چه باید کرد؟

بررسی داده‌ها و روندهای تجاری نشان می‌دهد که برای بازگشت به مسیر رشد، مجموعه‌ای از اقدامات فوری، هماهنگ و هدفمند میان دولت و بخش خصوصی ضروری است؛ تعرفه‌های جدید عراق، به ویژه در حوزه محصولات صنعتی و فلزی، مستقیماً مزیت رقابتی ایران را کاهش داده است. مذاکرات هدفمند برای بازتعریف چارچوب تعرفه‌ای می‌تواند بخشی از این فشار را تعدیل کند. همچنین صادرات پایدار انرژی و محصولات پتروشیمی مستلزم رفع ناترازی برق و گاز در داخل کشور است؛ موضوعی که بدون برنامه ریزی بلندمدت امکان پذیر نیست. از سوی دیگر مشکلات گمرکی داخلی از عوامل مهم افزایش هزینه تمام‌شده صادرات است. تسهیل مقررات، دیجیتالی‌سازی و کاهش بروکراسی می‌تواند رقابت‌پذیری کالاهای ایرانی را افزایش دهد. بازار عراق به دلیل ساختار جوان و مصرف‌محور خود نیازمند کالاهای متنوع و مقرون به صرفه است. سرمایه‌گذاری در تولید اقلامی که با سیاست‌های حمایتی عراق در تعارض نیست، می‌تواند مسیر تازه‌ای برای توسعه صادرات باشد.

جمع‌بندی

افت ۱۸ درصدی تجارت با عراق در نیمه نخست ۱۴۰۴ تنها نتیجه یک عامل نیست، بلکه محصول ترکیبی از سیاست‌های جدید بغداد، محدودیت‌های انرژی و زیرساختی در داخل و فشارهای خارجی بر صادرات ایران است. با توجه به اهمیت بازار عراق برای صنایع مصرفی، فلزی، پتروشیمی و کشاورزی ایران، بازنگری در سیاست‌های تجاری و اتخاذ رویکردی فعال، تنها راه جلوگیری از واگذاری سهم بازار به رقبای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای خواهد بود.